KALNIŅŠ? VASKS?

BALSIS

Koncertzāle CĒSIS

18. oktobris 18.00

Andrejs Reinis Zitmanis balss
Reinis Tomiņš sitaminstrumenti
Ieva Dzērve klavieres
Ints Teterovskis diriģents
Ivars Vācers gaisma
Lauris Vīksne, Furis Pilēns video

BILESUPARADIZE.LV

RĪGA Mazā Ģilde VALSTS KULTŪRKAPITĀLA FONDS SIXT AUTO NOMA IERAUGI NEDZIRDĒTO Rīgas Vecā Sv. Ģertrūdes draudze Mūzikas un mākslas attīstības fonds BALSIS www.balsis.lv

PROGRAMMA

DZIESMU VĀRDI

IMANTS KALNIŅŠ apraksts

PĒTERIS VASKS apraksts

PAR VIDEO STĀSTU

KONCERTA PROGRAMMA

Zvani Imants Kalniņš, Imants Ziedonis
Mīlestība Imants Kalniņš, Ojārs Vācietis
Abi kopā Imants Kalniņš, Andris Bergmanis
Var jau būt, ka viss tas tikai joki *no izrādes "Spēlē, spēlmani!"*
Imants Kalniņš, Aleksandrs Čaks
Mūžu mūžos būs dziesma Imants Kalniņš, Imants Ziedonis
Lūgšana Imants Kalniņš, Knuts Skujenieks
Lūgšana Imants Kalniņš, Leonīds Breikšs
Pūt, vējiņi Imants Kalniņš, Latviešu tautasdziesmas vārdi, aranžējis Edgars Račevskis
Viss pagalms: Spēlē! *no izrādes "Spēlē, spēlmani!"* Imants Kalniņš
Vienība nr. 1 Pēteris Vasks
Mazs koncerts korim, diriģentam un komponistam, 1. daļa Elēģija Pēteris Vasks
No saknītes lazda zied Pēteris Vasks, Latviešu tautasdziesmas vārdi
Bērna tēma Pēteris Vasks
Vienība nr. 2 Pēteris Vasks
Savā tautā Pēteris Vasks, Andrejs Eglītis
Madrigāls Pēteris Vasks, Klods de Pontū
Vienība nr. 3 Pēteris Vasks
Dusi, dusi Pēteris Vasks, Knuts Skujenieks
Trīs meži Pēteris Vasks, Knuts Skujenieks
Klusuma auglis Pēteris Vasks, Mātes Terēzes vārdi

DALĪBNIEKI UN ORGANIZATORI

Jauniešu koris BALSIS
mākslinieciskais vadītājs **Ints Teterovskis**
balss **Andrejs Reinis Zitmanis**
pianiste **Ieva Dzērve**
perkusijas **Reinis Tomiņš**
zīmju valodas tulces **Elza Āriņa un Zane Bondare**
gaismu mākslinieks **Ivars Vācers**
video operators, montāža **Juris Pīlēns**
video operatora asistents **Lauris Vīksne**
video nodrošinājums **SIA "VIDEO CENTRS"**
grafiskais dizains **Krista Bitmete**

Koncertu organizē Mūzikas un mākslas attīstības fonds "Balsis" sadarbībā ar SIA "IERAUGI NEDZIRDĒTO", pateicoties Valsts Kultūrkapitāla fonda un Rīgas valstspilsētas pašvaldības finansējumam un KTMC "Mazā ģilde" atbalstam.

DZIESMU VĀRDI

Zvani */Imants Kalniņš, Imants Ziedonis/*
O, skanīgais vārds Kampanella,
Mella ir šī zeme,
Un ne vella tai nevar padarīt.

O, skanīgais vārds Kampanella,
Mella ir šī zeme,
Un ne vella tai nevar padarīt.

Bet Stella veris, Stella veris,
Un tava baltā pilsēta kalnā.

No kurienes mēs būtu it kā kādreiz atnākuši,
Aizmirsuši,
Stella veris.

Bet Stella veris, Stella veris,
Stella veris, Stella veris.
Un tava baltā pilsēta kalnā.

Mīlestība */Imants Kalniņš, Ojārs Vācietis/*
Kā neizbeidzams bezrobežu rīts pār vienu sirdi mīlestība nāk,
Pār vienu sirdi mīlestība nāk!
Kā neizbeidzams bezrobežu rīts pār vienu sirdi mīlestība nāk,
Pār vienu sirdi mīlestība nāk!
Viss debess zvaigznājs kļūst par tavu zvaigznāju,
Par tavu zvaigznāju un arī dienā mirgot neizbeidz.

Viss debess zvaigznājs kļūst par tavu zvaigznāju,
Par tavu zvaigznāju un arī dienā mirgot neizbeidz.

Gar visu daļa tev, jo visa daļa tu,
Un simtreizējais viss ir pirmoreiz.
Gar visu daļa tev, jo visa daļa tu,
Un simtreizējais viss ir pirmoreiz.
Gar visu daļa tev, jo visa daļa tu,
Un simtreizējais viss ir pirmoreiz, pirmoreiz, pirmoreiz.

Un tu, ar visu dzīvo sasaistīts,
Jau esi kļuvis varenāks un vārīgāks, kļuvis varenāks un vārīgāks
Un tu, ar visu dzīvo sasaistīts,
Jau esi kļuvis varenāks un vārīgāks.
Gar visu daļa tev, jo visa daļa tu,
Un simtreizējais viss ir pirmoreiz,

Simtreizējais viss ir pirmoreiz.

Viss debess zvaigznājs kļūst par tavu zvaigznāju,
Par tavu zvaigznāju un arī dienā mirgot neizbeidz, neizbeidz, neizbeidz.

Kad, kopā sakusušas, debesis un zeme zied,
Un tur pa vidu jūsu mīlestība nāk,
Jūs baltu dvēseli zem kājām viņai paklājiet,
Jūs baltu dvēseli zem kājām viņai paklājiet!

Kā neizbeidzams bezrobežu rīts pār vienu sirdi mīlestība nāk,
Pār vienu sirdi mīlestība nāk!
Kā neizbeidzams bezrobežu rīts pār vienu sirdi mīlestība nāk!
Kā neizbeidzams bezrobežu rīts pār vienu sirdi mīlestība,
Kā neizbeidzams rīts mīlestība…
Mīlestība nāk!

Abi kopā */Imants Kalniņš, Andris Bergmanis/*
Abi kopā kāpsim ilgi, kāpsim augstu.
Ieliec manā savu mazo, savu kluso plaukstu.
Kāpsim lēnām, kāpsim grūtāk, radzes skrāpēs.
Tomēr mums par visu vairāk apstāšanās sāpēs.

Sāpēs bailes, sāpēs gļēvums
– dzīves baltās lapas
Neuzveiktā nevarība
mūs kā krusa kapās.

Un ja tad vēl netrūks dromes neapstāties,
tikai tad būs mīlestībā pirmais solis sācies.
Tādēļ mēs ar tevi kāpsim ilgi, kāpsim augstu,
Ieliec manā savu mazo, savu kluso plaukstu.

Var jau būt, ka viss tikai joki no izrādes "Spēlē, spēlmani!"
/Imants Kalniņš, Aleksandrs Čaks/
Var jau būt, ka viss tas tikai joki,
Pūders sārts, kas līdz ar rītu zūd.
Tikai kamdēļ, draugs, tu mani moki,
Vai tu nezini, cik tā man grūt'.

Es vēl daudz ko sev no dzīves ceru,
Tikai šonakt man tāds savāds prāts.
Visvienalga, vai skumji dzeru,
Vai es skatos, kā tu smaidīt sāc.

Mūžu mūžos būs dziesma */Imants Kalniņš, Imants Ziedonis/*
Mūžu mūžos būs dziesma,
Un mūžmūžos alus smeķēs.
Bet pāri no dziesmu svētkiem,
Nāk meitene baltās zeķēs.

Sagšu un vainagu jūra,
Ak, zilacainā skuķe.
Viņa nāk no Dundagas dārziem,
Un rokās tai balta puķe.

Zīles un jāņu zāles,
Kur lai to puķi es lieku.
Zāļu un vainagu jūrā,
Tik tikko līdz vārtiem tieku.

Un paskatos atpakaļ,
Meitene, baltās zeķēs autā,
Kaut kur saplūst tālajā balsī,
Tur, manā tautā.

Dziesma tā svinīgi šalc,
Un tāds kā svētums visapkārt stīdz.
Un zieds ir tik balts,
Ka pavisam bail nest līdz.

Nolieku to vārtu staba galā,
Un dzirdu balsi, kad projām eju:
"Dzied, bāliņi, tu pret mani,
Es pret tevi gavilēju."

Es pret tevi gavilēju, Es pret tevi gavilēj'.

Lūgšana */Imants Kalniņš, Knuts Skujenieks/*
Kamēr vēl dreb mana roka,
Kamēr dreb rokas ēna,
Paliec, joprojām paliec
Mulstoša, karsta un lēna.

Kamēr vēl esmu pie prāta,
Paliec Tu manā prātā,
Paliec, joprojām paliec
Balta un pasargāta.

Kamēr vēl dreb mana roka,
Kamēr dreb rokas ēna,
Paliec, joprojām paliec
Mulstoša, karsta un lēna.

Kamēr vēl esmu pie prāta,

Paliec Tu manā prātā
Paliec, joprojām paliec
Balta un pasargāta.

Lūgšana /*Imants Kalniņš, Leonīds Breikšs/*
Kungs, kas zāles čukstus dzirdi,
kas pat smilgai neliec ciest,
vārdi ir, kas latvju sirdī deg un kvēl, un nenodziest.

Vārdi ir, kas mūsu dzīslās
Līdz ar pirmo dienu skan,
Jo tu līdzi šajā zemē
Maniem brāļiem dzimt un man.

Kungs mēs ticam, ka Tu gribi,
Un, ka tas Tavs svētais prāts,
Lai ar vien šī tauta dzīvo
un šīs zemes ražu vāc.

Lai pār lejām šīm un kalniem
Mūsu latvju mēle skan,
To man klusi čukst šī zeme,
To ik akmens saka man,
To ik akmens saka man.

Tu tak negribi, lai važās reiz mūs atkal svešnieks kaļ,
Lai mēs redzējuši sauli, krītam naktī atpakaļ.
Tu tak negribi, lai atkal latvju tauta ceļos krīt.
Un lai mūs, kas šodien brīvi, atkal važas saslēdz rīt.

Tu tak negribi, lai svešā mēlē Tevi lūdzam mēs.
Tu, kas devis mums šo zemi,
Tu, kas esi, mūsu Tēvs,
Vai nav skaistas mūsu dziesmas,
Nē! Tā nedzied verga sirds!
Tāpēc mūžam Tavai saulei
Latvjus brīvus jāapmirdz,
Latvjus brīvus jāapmirdz.

Tāpēc sargi mūs tais dienās,
Tornī sargs, kad trauksmi sauks!
Tad, kad nāves izkapts nopļauts,
Drauga rokās nomirst draugs.

Tad, kad svina bišu spiesti
Plosīs latviešus un dzelzs,
Tad, kad baltu krustu birzis
Neredzama roka cels.

Vai šī brīvība tik sapnis

Mūsu tautas gaitās būs,
Un pēc gadiem sveši kungi
Atkal klaušās izdzīs mūs?

Nē, tik grūti ir tam ticēt,
Nē, šī doma sirdī sāp.
Tāpēc lūdzam šajā dienā,
Kungs no sava troņa kāp!

Nāc un pārstaigā šo zemi,
Kamēr tā vēl sauli jauž,
Nāc un sakausē mūs klintī,
Lai neviens mūs nesalauž!
Nāc un svētī mūs un vieno,
Un mums darbā spēku dod,
Lai reiz liktenīgā stundā
Negaida mūs briesmīgs sods,
Negaida mūs briesmīgs sods.

Šodien, Kungs, mēs Tevi lūdzam, neļauj latvjiem mirt un zust.
Liec mums vienmēr Tavu sauli brīviem pāri galvai just.
Līdz tiem laikiem, kurus šodien nezin vēl nekur neviens.
Mūžam brīvs lai latvju ērglis, savus spārnus sisdams, skrien.

Lai pa nezināmiem laikiem cauri mūžiem ejam mēs.
Dod mums spēku, dod mums drosmi, dod mums vienprātību, Tēvs!

Pūt, vējiņi */Imants Kalniņš, Latviešu tautasdziesmas vārdi, aranžējis Edgars Račevskis/*
Pūt, vējiņi,
Dzen laiviņu,
Aizdzen mani Kurzemēi.

Kurzemniece man solīja
Sav' meitiņu mālējiņu.

Pūt, vējiņi.
Pūt, vējiņi.

Viss pagalms: Spēlē no izrādes "Spēlē, spēlmani!" */Imants Kalniņš/*

Vienība Nr. 1 */Pēteris Vasks/*

Mazs koncerts korim, diriģentam un komponistam, 1. daļa Elēģija
/*Pēteris Vasks/*

No saknītes lazda zied /*Pēteris Vasks/*
No saknītes lazda zied sarkaniem ziediņiem,
No saknītes lazda zied sarkaniem ziediņiem.
No sirsniņas es mīlēju savu baltu māmuliņ',

No sirsniņas es mīlēju savu baltu māmuliņ.

Saulīt' silta, māmiņ' jauka, abas vienu labumiņ',
Saulīt' silta, māmiņ' jauka, abas vienu labumiņ'.

Bērna tēma */Pēteris Vasks/*

Vienība Nr. 2 */Pēteris Vasks/*

Savā tautā */Pēteris Vasks, Andrejs Eglītis/*
Man sen vairs savu sāpju nav,
Tik visas tautas, tautas.
Man sen vairs savu sāpju nav,
Tik savas tautas, tautas.

Man savas dzīvības un nāves nav,
Tik visas tautas, tautas.
Tās rokās zobens es,
Zobens es, zobens es
Un puķe, puķe maiga.

Kā uguns ugunīs, kā uguns ugunīs-
Ar brāļiem kopā liedēts,
Ar brāļiem kopā liedēts,
Ar brāļiem kopā liedēts, kopā liedēts,
Tik daudzreiz dziļi ievainots
Un saldi, saldi dziedēts,
Dziļi ievainots, saldi dziedēts-
Tik visas tautas,
Tik visas tautas, tautas.

Madrigāls */Pēteris Vasks, Klods de Pontū/*
Ar laiku puķes vīst un paliek gausas,
Ar laiku jūra rāmāk viļņus vels,
Ar laiku izžūs lielas upes sausas,
Ar laiku arī mīkstāka top dzlezs,

Ar laiku kaujām tālām jāizbeidzas.
Ar laiku pilīm pāri zāle zels.
Tik lepnums tavs arvienu liesmās kuras,
Un pastāvīgi laikam pretī turas, turas.

Vienība Nr. 3 */Pēteris Vasks/*

Dusi, dusi */Pēteris Vasks, Knuts Skujenieks (No cikla "Klusās dziesmas")/*
Dusi, dusi nogurusi,
Man vēl nakts nav atnākusi.
Saule blāzmu nolikusi,
Tālu prom pret tavu pusi,

Klusi, klusi mirdzējusi,
Vienu dziesmu dziedājusi,
Vienu pusi iesākusi,
Otru pusi aizmigusi.

Trīs meži */Pēteris Vasks, Knuts Skujenieks (No cikla "Klusās dziesmas")/*
Trīs meži jāj tumšos zirgos,
Trīs meži jāj tumšos zirgos,
Trīs meži pie durvīm stāv,
Trīs meži pie durvīm stāv,

Trīs reizes pie durvīm klauvē,
Trīs reizes pie durvīm klauvē,
Trīs reizes pie durvīm klauvē,

Bet manis tais mājās nav,
Manis tais mājās nav,
Tais mājās nav.

Klusuma auglis */Pēteris Vasks, Mātes Terēzes vārdi/*
Klusuma auglis ir lūgšana.
Lūgšanas auglis ir ticība.
Ticības auglis ir mīlestība.
Mīlestības auglis ir kalpošana.
Kalpošanas auglis ir miers.

Imants Kalniņš

Par Imanta Kalniņa mūziku mēdz teikt, ka tā ir spilgtākais mūsdienu latviskās izjūtas etalons mūzikā. Savdabīgs, autentisks vai pat vienkārši ģeniāls komponists, turklāt ar unikālu personības valdzinājumu. Savulaik viņa mūzika palīdzēja iederēties brīvajā, hipijiskajā pasaulē, šodien – izkopt sevī smalkumu un patriotismu. Viņa mūzika ļauj atkāpties no brutālās realitātes un apzināties sevi kā garīgu būtni, kas pieder kam lielākam par ikdienu. Komponists teic, ka viņa pasaule organizējas, rakstot mūziku. Gribētos apgalvot, ka, klausoties viņa mūziku, mēs pietuvojamies skaistumam, kļūstam skaistāki. Savos memuāros viņš raksta: "Māksla, īpaši mūzika, ir vienīgais man zināmais veids, kā tuvoties Dievam, jo tam jau tā ir radīta – lai atgādinātu, ka cilvēks pirmām kārtām ir garīga būtne. Mākslas pārdzīvojums var palīdzēt cilvēkam par tādu kļūt, tāpēc man gribētos ticēt, ka, līdzīgi kā es, mūziku rakstot, arī klausītājs manā mūzikā piedzīvo iekšējās brīvības atklāsmi jeb solījumu: brīvību no bailēm, brīvību no ideoloģijas, brīvību no zemošanās, brīvību no vērtējuma un brīvību no godkāres. Varētu pat teikt, ka māksla sniedz iespēju tuvoties pilnībai un pilnība sevi dara zināmu ar to, ka jūs to pieņemat. Jums nav nekādu iebildumu. Vienīgais komentārs, ko jūs par to varat pateikt, ir: Nu, mīļie, tā ir pati pilnība!"
Imants Kalniņš ir dzimis 1941. gada 26. maijā Rīgā, Grīziņkalnā, Zvaigžņu ielā, kurai viņš ir veltījis savu līdz šim pēdējo, septīto simfoniju. Kopumā komponists ir uzrakstījis turpat pustūkstoti skaņdarbu: simfonijas, kantātes, oratorijas, koncertus simfoniskajam orķestrim, operas, kordziesmas, milzum daudz teātra un kino mūzikas, kā arī dziesmas vokāli instrumentālajiem ansambļiem, no kuriem vislabāk zināmie viņa mūzikas izpildītāji ir grupa "Menuets" un viņa paša izveidotais ansamblis "Turaidas Roze". Ar "Menuetu" 1976. gadā Vecpiebalgā aizsākās ikgadējā Imantdienu tradīcija, kas ir dzīva vēl šodien. Taču, pareizāk sakot, dzīva un aktuāla ir pati Kalniņa mūzika, kas acīm redzami aizkustina arī jaunākās paaudzes.

Apraksta autore Linda Apse

Pēteris Vasks

Pēteris Vasks ir viens no pasaulē pazīstamākajiem Latvijas komponistiem. Viņš dzimis 1946. gada 16. aprīlī Aizputē, baptistu draudzes mācītāja ģimenē.
Mūziku viņš mācījies Aizputes mūzikas skolā un Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolā. Viļņas konservatorijā apguvis kontrabasa spēli, bet Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā – mūzikas komponēšanu.
Jaunībā Vasks bija avangardiski noskaņots jaunais autora, kurš runāja modernisma mūzikas valodā. Ar laiku viņa mūzika kļuva vienkāršāka un plašākam klausītāju lokam saprotama. Viena no tās galvenajām tēmām ir mūžīgā cīņa starp labo un ļauno, gaismu un tumsu.
Vaskam domāšanas un mūzikas izteiksmes ziņā tuvi ir komponisti Arvo Perts, Henriks Mikolajs Gureckis, Gija Kančeli, Valentīns Silvestrovs, Avets Terterjans un citi.
Vasks savā mūzikā runā par dzīvē būtisko – dabu, cilvēku un viņa vietu pasaulē. Tajā atbalsojas putnu dziesmas, sastopas sāpes un cerība, un pēc smagiem pārdzīvojumiem rodas atvieglojums. Viņa darbi vēsta par Latvijas tautas un visas cilvēces likteni – pagātnes atstātajām pēdām, tagadnes nemieru un cerību uz nākotni.
Mūsdienās varbūt grūti iztēloties to milzīgo impulsu, ko Latvijas (toreiz vēl padomju laika) kultūrā 80. gados deva Pētera Vaska mūzika. Latvija tolaik vēl atradās Padomju Savienības sastāvā, un cilvēku iespējas brīvi izteikties bija ierobežotas. Vaska mūzika šajā laikā bija kā skaidrs, tiešs un saviļņojošs sauciens, kas pauda sāpes un ilgas pēc pārmaiņām.
Vaska mūzikā jūtama cieša saikne ar latviešu tautas mūziku. Viņš mēdz izmantot tautas dziesmām raksturīgas noskaņas un melodiju iezīmes. Cilvēkiem, kuri pazīst latviešu tautas mūziku, tās var radīt tuvības un piederības sajūtu.
Vaska mūzika var būt klusi gaiša vai prieka pilna, mierīga vai satraukta, kā arī dziļi skumja un traģiska. Nozīmīgs viņa iedvesmas avots ir daba – īpaši putnu balsis, mežs, zvaigžņotas debesis un jūra.

VIDEO STĀSTS

Komponistu Imanta Kalniņa un Pētera Vaska bērnības un jaunības nozīmīgākās vietas dzimtajās pilsētās

Operators un montāža Juris Pīlēns, operatora asistents Lauris Vīksne, filmējas BALSIS 2. soprāns Elizabete Riekstiņa un baritons Edvards Ķikuts

Imants Kalniņš - RĪGA

Pirmskolas laiks:

- Zvaigžņu iela 29 – dzimtās mājas, māju vairs nav.
- Grīziņkalns (no Zvaigžņu ielas, šķērsojot Pērnavas ielu)
- Apkārtējās ieliņas – Vārnu iela, Alauksta iela, Krāsotāju iela, Laboratorijas iela
- Pastaigas ar tēvsmāmiņu uz pilsētas centru – Zvaigžņu iela, Tallinas iela, Čaka iela, Ģertrūdes iela, tad – uz Vecrīgu

Skolas laiks:

- Ceļš uz skolu – Zvaigžņu iela, Alauksta iela, šķērso Čaka ielu, pa Ērgļu ielu līdz Barona ielai un tad līdz Barona/Tallinas ielas stūrim - 24. pamatskola
- Ziedoņdārzs – parasti no Zvaigžņu ielas līdz Krāsotāja, tad pa Artilērijas ielu līdz dārzam
- Pie klavieru skolotājas, kas dzīvo Cēsu ielā (pa Tallinas ielu līdz Cēsu ielai, tad pa labi – Mēness ielas virzienā)

Mediņskola:

- Skolas iela - Mediņskola
- Filharmonija, Opera (teju katru vakaru gāja uz koncertiem un izrādēm)
- Nošu veikals Barona ielā (pie Elizabetes, kur tagad Jāņa Rozes grāmatnīca)

Konservatorija:

- Mūzikas akadēmijas ēka
- Teātra fakultāte, kas atradās Vāgnera ielā, Vecrīgā (Vāgnera nams)
- Hotel de Rome - tur bija kafejnīca “Putnu dārzs”
- Vaļņu iela, iepretim restorānam Monterosso kafejnīca “Kaza”

Maršrutu sastādīt palīdzēja Linda Apse

Pēteris Vasks - AIZPUTE

- Baptistu Draudzības nams, kurā piedzima. (Liepājas-Atdmodas-Pasta ielas krustojums)
- Zvaigžņu ielas māja (Draudzes māja), kurā sākumā dzīvoja.
- Baznīca, kurā dzīvoja, Kuldīgas iela 17.
- Mūzikas skola, kur bija pirmā klasīte (Zvaigžņu ielā).
- Pamatskolas sākuma klasītes, Kuldīgas iela 24.
- Pamatskolas beigu klasītes, Atmodas ielā. Šobrīd domes ēka.
- Dzirnavas, kurās dzīvoja draugs Andris Kuguris.
- Vieta, kurā jaunībā bija apracis sev laika kapsulā ziņu "Mīļais Pēteri! Gandrīz viss, ko vēlējies, ir piepildījies. Sapņo, un sapņi piepildās! Mazais sargeņģelis."
- "Dzelmīte" - peldvieta Tebrā.
- Pētera Vaska stādītais Simtgades ozols.

Maršrutu sastādīt palīdzēja Jānis Balodis, Aizputes baptistu draudzes mācītājs